

"Köylü mâsum kadınların nafakalarını kendileri çıkarmak için çalışmaları nev'inden kendinizi idareye çalışınız." Bu bağlamda, şehirde yaşayıp çalışmak isteyen hanımlara hangi meslekler önerilebilir?

Burada "*şu meslekte çalışabilir, bu meslekte çalışamaz*" demek yerine, "**şu şartlarda çalışabilir**" demek daha yerinde olur. Çünkü her bir meslek için ayrı bir fetva ayrı bir analiz yapmak mümkün değildir. Bu sebeple bazı genel kaide ve şartlar tahtında "*çalışabilir ya da çalışamaz*" demek gerekiyor.

"İslâm'a göre, kural olarak kadın, ev içinde ve dışında çalışabilir; ailesinin ihtiyaçlarını sağlamada kocasına yardımcı olabilir. Şartlara ve ihtiyaçlara göre, aile hayatında eşlerin rollerinin değişmesi de mümkündür. Önemli olan hayatın huzur ve düzen içinde geçmesi, ihtiyaçların karşılanmasında bireylerin imkân ve kabiliyetlerine uygun sorumlulukları dengeli şekilde üstlenmeleridir. Bazı kaynaklarda yer alan Hz. Peygamber (asm)'in, evin iç işlerini kızı Hz. Fatıma'ya, dış işlerini ise damadı Hz. Ali'ye yüklemiş olması, Müslümanlar için bir aile modeli oluşturma amacına yönelik bağlayıcı bir kural değil, ihtiyaç, örf ve âdete dayalı tavsiye niteliğinde bir çözümdür."(1)

Kadın, mali ve ticarî alanlarda erkeklerle eşit konumda olup, kadın olması sebebiyle herhangi bir kısıtlamaya maruz değildir; ticaret ve borçlar hukuku alanında erkeklerin sahip oldukları bütün hak ve yetkilere sahiptir. İslâm dininde erkek kadın ayrımı yapılmaksızın, çalışıp kazanmak teşvik edilmiş ve Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur:

"İnsan için ancak çalıştığı vardır." (Necm, 53/39);

"... Erkeklerle kazandıklarından bir pay vardır; kadınlara da kazandıklarından bir pay vardır. Allâh'ın lütfundan nasibinizi isteyin..." (Nisa, 4/32) .

Bir kadının iş yerinde çalışması için belli başlı şartlardan biri, tesettürüne mani olunmaması, vekar ve ciddiyeti hafife alınmamasıdır. Aynı zamanda bu iş yerinde başka insanlar da bulunması ve kadın tek erkekle baş başa kalmamasıdır. Zira bir kadın bir erkekle baş başa kalırsa üçüncülerinin şeytan olacağını Efendimiz

bildirmiştir. Hem böyle bir yalnızlıkta halvet vaki olduğundan erkeğe mehr-i misil gibi maddî ceza, kadına da tâzir gibi dinî ceza terettüb eder.

Demek oluyor ki, ihtiyaç içinde olduğundan çalışmak zorunda kalan kadın, tesettürüne, iffet ve vakarına hâlel gelmeyen ciddi bir iş yerinde çalışabilir. Çevredeki yabancı erkeklere bu tesettür ve vakar içinde ciddi şekilde muhatap olabilir. Bu şartların yok olduğu yerde kadının çalışma şartı da yok demektir.

Zaten çalışıp kazanma mecburiyeti erkek içindir. Kadın evinde oturur, çoluk çocuğuna bakar. Erkek ise dışarda çalışıp çabalayarak kadının ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalır. Bizim sözünü ettiğimiz şartlar, herhalde böyle hâmisi olmayan ihtiyaç içinde çırpınan kadınlar içindir. Kocasını izin vermeyen kadın zaten çalışma hakkına da sahip sayılmaz. Kocasının kazancıyla idare etmesi şart olur, yahut beyinin izni gerekir.

Bir kadının yabancı bir erkeğin evinde veya iş yerinde çalışması İslâm'ın emrettiği şekilde olursa, yani birkaç kadın ile birlikte veya açık bir yerde çalışırsa beis yoktur. Ama, kapalı bir yerde yalnız yabancı bir kimse ile birlikte kalacak olursa, halvet olduğundan haramdır (2)

"Köy kadınları gibi kendi nafakasını kendi çalışmasıyla kazanmak, on defa daha kolaydır."

Bu ifadeyi yukardaki fıkhi kaideler ışığına anlamak gerekir. Yoksa bu ifadeye dayanarak yeni bir fıkhi yorum yapmak sağlıklı olmaz.

Dipnotlar:

(1) bk. İbn Ebî Şeybe, Musannef, X/165, No: 9118; XIII/284, No: 16355; Ömer Nasuhî Bilmen, Hukuk-i İslamiyye, II/484.

(2) bk. el-Fıkıh 'ala'l-Mezahip el-Arbaa, III/125.